

REFERAT

af

**Møde i Udviklingspolitisk Råd**

den 27. februar 2015

Til stede:

Medlemmer:

Professor Georg Sørensen, Århus Universitet (Formand)  
Generalsekretær Vagn Berthelsen, IBIS  
Programkoordinator Rolf Hernø, Care Danmark  
Vibeke Tuxen, Civilsamfund i Udvikling, CISU  
Sektionsleder Julie Koch, Red Barnet  
Institutleder Helle Samuelson, Københavns Universitet  
Direktør Nanna Hvidt, DIIS  
Professor Lisa Ann Richey, Roskilde Universitet  
Konsulent Jens Erik Ohrt, LO  
Chefkonsulent Tine Bork, Håndværksrådet  
Direktør Thomas Bustrup, Dansk Industri,  
Direktør Jan Laustsen, Landbrug & Fødevarer

Udenrigsministeriet: Handels- og udviklingsminister Mogens Jensen (pkt. 1-3)  
Direktør for udviklingspolitik Martin Bille Hermann  
Chef for Center for Global Udvikling og Samarbejde Morten Jespersen  
Kontorchef Nathalia Feinberg, Dorte Chortsen og Mette Brink Madsen  
(UGS)

Pkt. 1 Kontorchef Morten Elkjær og chefkonsulent Lis Rosenholm, GRV  
Pkt. 2 Kontorchef Morten Elkjær, chefkonsulent Lis Rosenholm, chefkonsulent Niels Egerup og seniorkonsulent Flemming W. Olsen, GRV  
Pkt. 3 Kontorchef Morten Elkjær, chefkonsulent Lis Rosenholm og chefrådgiver Anette Aarestrup, GRV

## **Dagsordenspunkt 1: Udvikling af strategisk platform for innovative partnerskaber til fremme af bæredygtig vækst samt nye erhvervsinstrumenter**

Handels- og udviklingsministeren orienterede om arbejdet med en ny strategisk platform for innovative partnerskaber og nye erhvervsinstrumenter. Han understregede betydningen af den private sektor i udviklingssamarbejdet, herunder i arbejdet med de kommende mål for fattigdomsbekæmpelse og bæredygtig udvikling. Danmark havde styrker og kompetencer, som man kunne tilbyde med udgangspunkt i behovene ude i landene. Man ville i arbejdet bruge erfaringerne fra tidligere erhvervsinstrumenter og samtidig tænke ud af boksen, eksempelvis i hvordan udviklingssamarbejdet kunne være med til at opbygge netværk og brede partnerskaber. Udkastet til den strategiske platform forventedes præsenteret for Rådet i april og lanceret i maj 2015.

Udviklingspolitisk Råd var overvejende positivt overfor tankerne bag platformen og enig i vigtigheden at engagere den private sektor som katalysator for vækst. Støtte til udvikling af rammevilkår for den private sektor var vigtig. Der skulle være krav til virksomhederne om at skabe jobs og bidrage til bæredygtig vækst. Visse medlemmer mente også, at der burde være krav om at bidrage til fattigdomsbekæmpelse. Rådet fandt det vigtigt at have realistiske målsætninger for partnerskaberne. Udviklingseffekter skulle være i fokus, og udviklingsbistanden skulle ikke anvendes som erhvervsstøtte. I mange udviklingslande står den uformelle sektor for størstedelen af økonomien og må derfor også medtænkes. Rådet fandt, at efterspørgselsdrevet og lokal forankring var vigtig, og at inddragelse af lokale virksomheder og organisationer derfor skulle finde sted i højere grad, end det havde været tilfældet i tidligere programmer. Brede partnerskaber mellem NGO'er og virksomheder kunne fungere godt, men platformen skulle ikke kun fokusere på NGO og virksomhedspartnerskaber, da der var et begrænset antal virksomheder og NGO'er, der kunne indgå i den slags partnerskaber. Rådet understregede vigtigheden af, at der i fremtiden blev brugt flere ressourcer på match-making mellem virksomheder og NGO'er.

Rådet fandt det relevant at kortlægge danske og internationale erfaringer med erhvervsinstrumenter som input til udviklingen af platformen og at sikre, at de nye erhvervsinstrumenter blev langtidsholdbare. Administrationen af erhvervsinstrumenterne kunne med fordel flyttes til en organisation med forretningsviden, f.eks. IFU. Rådet opfordrede til, at fokus landemæssigt også skulle være i de fattige udviklingslande, men det var også vigtigt at huske, at den største ulighed og problemer med bæredygtig vækst var at finde i nye vækstlande. Rådet understregede, at additionalitet skulle være et hovedprincip, eksempelvis i form af støtte til danske virksomheder på bestemte markeder, hvor de ikke ville have gået ind uden et privat-offentligt partnerskab. Dele af Rådet fandt, at man fra dansk side ikke skulle være forsigtige i forhold til EU's statsstøtteregler, at der blev strammet mere op, end det var nødvendigt. Udenrigsministeriet kunne være med til at skubbe erhvervslivet i en ønsket retning og gøre det til frontløber inden for CSR. Rådet understregede, at UN Guiding Principles for Business and Human Rights skulle være retningsgivende for alle virksomheder og organisationer, der modtager danske støttekroner. Endelig fandt Rådet det hensigtsmæssigt, hvis antallet af instrumenter blev reduceret.

Handels- og udviklingsministeren takkede Rådet for bemærkningerne og konkluderede, at der var enighed om, at styrkelse af den private sektor i udviklingssamarbejdet var vigtig for fattigdomsbekæmpelse og bæredygtig vækst. Evalueringer og erfaringer med erhvervsinstrumenter ville blive analyseret og brugt i arbejdet med at udvikle platformen. Skabelse af anstændige jobs var en vigtig målsætning for platformen, men ikke det eneste paramenter. UN Guiding Princi-

ples for Business and Human Rights skulle være retningsgivende. Platformen var en samling af ordninger, og hvor mange instrumenter, der skulle være, var et relevant spørgsmål. Platformen skulle ikke være administrativ tung og dele af den kunne eventuelt godt forankres uden for Udenrigsministeriet, hvis der samtidig var det tilstrækkelige kendskab til de udviklingspolitiske prioriteter for erhvervsinstrumenterne. Med hensyn til EU's statsstøtteregler ville det være Kammeradvokatens vurdering, der var retningsgivende.

Formanden konkluderede, at der var enighed om, at den private sektor var vigtig for skabelse af vækst og beskæftigelse, og at Danmark har særlige kompetencer i den forbindelse, der kan indgå i at løse udfordringer ude. Jobskabelse var et centralt parameter. Betænkeligheder i Rådet havde drejet sig om, at dele af Rådet ønskede, at platformen i højere grad skulle fokusere på rammevilkår og den uformelle økonomi. Desuden mente dele af Rådet, at man i højere grad kunne stille krav til virksomhederne om at indgå i brede partnerskaber med NGO'er, mens andre mente, at dette var af sekundær betydning. Der var enighed om, at antallet af erhvervsinstrumenter og puljer med fordel kunne reduceres, og at det ikke måtte blive administrativt tungt.

## **Dagsordenspunkt 2: Landbrugsinvesteringsfonden**

Handels- og udviklingsministeren redegjorde for arbejdet med forberedelse af Landbrugsinvesteringsfonden, som var udarbejdet i et samarbejde med IFU, som også ville administrere fonden. Ministeren forklarede de overvejelser, man havde gjort sig, og de hensyn, der var taget i forhold til bæredygtighed – herunder også hensyn til arbejdstager og miljø - og ansvarlige investeringer i forhold til bl.a. jordrettigheder og småbønders deltagelse. Det forventedes, at institutionelle investorer vil bidrage med 5-600 millioner kroner, som set i sammenhæng med 89 millioner fra bistandsmidlerne understregede, at der må tages rimelige hensyn til de institutionelle investorers ønsker. Ministeren vurderede, at det ville være muligt at forene og balancere statens ønsker om udviklingseffekter og mobilisering af kapital til landbrugsprojekter med de private investorers ønsker om økonomisk afkast. Ministeren udtrykte tillid til, at IFU har erfaring og kapacitet til at gennemføre kommercielt bæredygtige projekter, således at fonden vil kunne bidrage til fremme af gode landbrugsinvesteringer i udviklingslande. Endvidere var der positive erfaringer med offentligt-private samarbejder fra Klimainvesteringsfonden.

Udviklingspolitisk Råd udtrykte generel tilfredshed med oplægget til fonden og anerkendte IFU's store erfaring og kapacitet til at operere i udviklingslande på forsvarlig og bæredygtig vis. Nødvendigheden af ikke at komplicere fondens virke blev fremhævet, ligesom det blev nævnt, at fonden primært ville adressere produktion og ikke fødevarer sikkerhed. Der blev udtrykt en generel bekymring for muligheden for jobskabelse og fattigdomsbekæmpelse, og det blev fremhævet, at jobskabelsen gerne skulle komme de fattigste til gode. Endvidere var der bekymring over manglende inddragelse af småbønder, og om hvorvidt investeringerne kunne resultere i jordopkøb. Der blev udtrykt bekymring for manglende gennemsigthed i fondens virke i betragtning af begrænsninger i aktindsigtsmuligheder i IFU. Ligeledes blev det fremført, at det faktisk, at dansk landbrug var dygtig til at producere fødevarer i Danmark, ikke automatisk var ensbetydende med, at dette også ville gælde i udviklingslande. Endelig spurgte et medlem til muligheden for at inkludere tobaksproduktion med henvisning til, at det er en vigtig produktion for mange småbønder.

Handels- og udviklingsministeren havde tillid til, at IFU kunne løfte ansvaret og sikre, at der bliver etableret kommercielt bæredygtige investeringer i landbrugssektoren i udviklingslande. IFU vil som administrator for Landbrugsinvesteringsfonden skulle sikre, at det materiale, som kommercielle samarbejdspartnere stiller til rådighed, bliver behandlet fortroligt. Hvis IFU ikke var i stand til at garantere deres samarbejdspartnere fuld fortrolighed, vil en række af virksomhederne afstå fra at samarbejde med IFU.

Det var imidlertid ministerens opfattelse, at IFU generelt udviser stor åbenhed over for offentligheden om rettighedsbaserede spørgsmål, herunder vedrørende menneskerettigheder og korruption. IFU havde i den sammenhæng et godt forhold til de forskellige organisationer, som IFU løbende mødes med. Vedrørende samarbejde med småbønder og sikring af deres rettigheder, henviste ministeren til et samarbejde med bl.a. Verdensbanken om støtte til små-bønder og til IFU's generelle strenge screening procedurer, som skulle sikre imod utilsigtede jordopkøb. Vedr. tobaksproduktion henviste ministeren til gældende regler.

Formanden konkluderede, at der var en generel opbakning til Landbrugsinvesteringsfonden, herunder til IFU's rolle som fondsforvalter. IFU måtte inden for den samlede økonomiske ramme for fonden balancere kommercielle overvejelser og udviklingshensyn, herunder målsætninger vedrørende småbønder, bæredygtighed, miljøhensyn og jobskabelse. Formanden opfordrede endvidere til, at bl.a. civilsamfundsorganisationer fulgte fondens arbejde.

### **Dagsordenspunkt 3: Orientering om myndighedssamarbejde**

Handels- og udviklingsministeren orienterede om formål og indhold af myndighedssamarbejdet, herunder med udsendelse af vækstrådgivere til de danske ambassader og de tilhørende samarbejdsprojekter mellem de danske fagministerier og de tilsvarende ministerier i landene om udvikling af landets politikker, lovgivning, regulativer, standarder mv. Ministeren orienterede om udvælgelsesprocessen og det tætte interministerielle samarbejde om ordningen samt ambitionen om, at myndighedssamarbejdet ikke blot vil skabe positive resultater for landene, men også åbne nye muligheder for dansk erhvervsliv. Ministeren redegjorde for status, hvor 12 lande nu er udvalgt til samarbejde mellem danske fagministerier og partnermyndigheder og udsendelse af vækstrådgivere. Landene er: Sydafrika, Ghana, Kenya, Mexico, Colombia, Brasilien, Tyrkiet, Kina, Vietnam, Indonesien, Bangladesh og Myanmar. De første vækstrådgivere var allerede ansat, og det første forberedelsesprojekt med Beskæftigelsesministeriet i Bangladesh var på vej.

Udviklingspolitisk Råd stillede en række opklarende spørgsmål til vækstrådgivernes rolle og sammenhængen mellem vækstrådgiverne og de danske fagministeriers indsats, landekredsen i lyset af finansieringen over udviklingsbistanden, samt om hvorvidt vækstrådgivernes aktiviteter er betalingsbelagte. Der blev også spurgt ind til, om landene vil tage godt imod danske værdier, og om de danske fagminister får tilført ressourcer, således at de reelt har mulighed for at løfte samarbejdet med de lokale myndigheder. Rådet fandt ordningen innovativ og progressiv og ønskede at blive orienteret om erfaringerne fra ordningen i 2016. Der blev stillet forslag om, at Rådet på en kommende rejse eventuelt kunne besøge et land, hvor ordningen gennemføres.

Handels- og udviklingsministeren præciserede, at alle de udvalgte lande er opført på OECD-DACs liste over udviklingslande, som kan støttes med udviklingsbistand. Vækstrådgivernes rolle med at facilitere etableringen og gennemførelsen af samarbejdet mellem de danske fagministerier og de lokale myndigheder om det lokale rammeværk blev uddybet. Med hensyn til hvordan dansk erhvervsliv vil få glæde af ordningen, gav ministeren et eksempel på, hvordan højere standarder på et område kunne give danske virksomheder en konkurrencefordel. Det blev præciseret, at indtjeningskravet på ambassader med vækstrådgivere ikke bliver hævet, og at vækstrådgiverne ikke har indtjeningskrav. Ministeren understregede, at danske systemer og kompetencer skal tilpasses de lokale forhold for at give de ønskede resultater og, at de danske fagministerier vil blive tilført ressourcer, netop for at sikre, at de kan deltage i samarbejdsprojekterne med de lokale myndigheder.

Formanden konkluderede, at Danmark kan bidrage en række steder med henvisning til internationalt anerkendte danske styrkepositioner. Formanden understregede, at hovedformålet med ordningen var at forbedre rammeværket i landene gennem de danske fagministeriers og vækstrådgivernes indsats, men at indsatsen også gerne må komme dansk erhvervsliv til gode. Endelig fremhævede formanden, at Rådet ønskede at følge udrulningen af ordningen.

#### **Dagsordenspunkt 4: Udviklingsfinansiering**

Udviklingspolitisk direktør orienterede om arbejdet med udviklingsfinansiering i OECD's udviklingskomité, DAC, og om arbejdet med den tredje internationale konference om udviklingsfinansiering i Addis Ababa i juli 2015, der skal nå til enighed om finansieringen af de nye mål for fattigdomsbekæmpelse og bæredygtig udvikling.

DAC har i to år arbejdet på at modernisere målingen af ekstern udviklingsfinansiering. Her har man fra dansk side bl.a. lagt vægt på at værne om bistandskonceptets integritet og ikke rykke målstolperne for at nå målet om at yde 0,7 pct. af BNI i udviklingsbistand. Resultat fra DAC's højniveau møde i december 2014 var en endelig aftale om, hvad der er koncessionel bistand, dvs. hvordan man skal registrere lån som udviklingsbistand. Aftalen ændrer regler, som har muliggjort registrering af lån, som reelt ikke indebar et gaveelement. Således kan man fremover alene registre gaveværdien af lån, og der vil være højere grænser for, hvornår lån til mellemindkomstlande kan tælle med som udviklingsbistand. DAC sendte samtidig et klart signal om vilje til at vende faldet i bistanden til mindstudviklede lande og om tilslutning til målet om at yde 0,7 pct. af BNI i udviklingsbistand. Den danske vurdering var, at DAC havde gjort op med stærkt kritiserede lempelige regler, som har undermineret bistandsbegrebets integritet og troværdighed. Det vil således ikke mere være muligt for donorlande at pumpe bistandsvolumen op ved lån, som reelt ikke er koncessionelle. Resultatet var betydeligt bedre end det udgående system og var derfor med danske øjne var acceptabelt. Man var også tilfreds med, at DAC sendte et stærkt signal til post-2015 forhandlingerne om, at man vil arbejde for at vende faldet i bistanden til de allerfattigste lande, og at man står ved 0,7 pct. målet.

I forhold til udviklingsfinansieringsforhandlingerne i New York var de danske hovedprioriteter allerede stærkt reflekteret i det elements-papir, som blev drøftet. Det drejer sig om fastholdelse af de internationale forpligtelser til 0,7 pct.-målet og til at yde 0,15-0,20 pct. af BNI i bistand til de mindst udviklede lande; en styrkelse af national ressourcemobilisering gennem skat og re-

duktion af subsidier på fossile brændstoffer samt styrket fokus på den private sektor. I forhandlinger i april og i juni vil Danmark arbejde for at sikre klare danske fingeraftryk i slutdokumentet inden for de tre prioritetsområder og arbejde for fokus på tværgående prioriteter som ligestilling og kvinders betydning som ressource i samfundet og i økonomisk vækst samt god regeringsførelse, anti-korruption og retsstatsprincipper.

Udviklingspolitisk Råd drøftede vigtigheden af at sikre sammenhæng mellem de tre store internationale konferencer i 2015: udviklingsfinansieringskonferencen i juli, post-2015 topmødet i september og klimakonferencen (COP21) i Paris i december. Her var spørgsmålet om additionalitet af klimafinansieringen også et kritisk emne. Et medlem var mindre positiv over for resultatet af arbejdet i DAC og pegede på, at anbefalingerne fra den ekspertgruppe, som DAC havde rådført sig med i processen, var mere ambitiøse. Medlemmet fandt samtidig, at det var skuffende, at DAC genbekræftede bistandsforpligtelser, som man ikke havde indfriet, da det gjorde det vanskeligt for andre at tro på, at man mente det alvorligt.

Udviklingspolitisk direktør var enig i vigtigheden af COP21 og indfrielsen af løftet om at skaffe 100 mia. USD i 2020 i klimafinansiering fra offentlige og private kilder. Additionalitetsspørgsmålet var dog en svær diskussion blandt donorlande. Danmark tolkede additionalitet således, at den danske klimafinansiering lå over de 0,7 pct. af BNI i bistand. Diskussionen i EU gik på 0,7 pct. målet, som EU ikke vil nå i 2015. Fra dansk side var holdningen, at EU ikke måtte gå tilbage på sine bistandsforpligtelser, bare fordi man ikke nåede målet i 2015.

Formanden takkede for orienteringen.

### **Dagsordenspunkt 5: Nyt fra Bevillingskomiteen**

Udviklingspolitisk direktør orienterede om nyt fra Bevillingskomiteen, hvor der siden sidste møde i Udviklingspolitisk Råd havde været to korte møder, hvor hhv. Det Arabiske Initiativ og et transitionsprogram i Mali var blevet drøftet. Desuden havde der været afholdt et uformelt møde, hvor landeprogramretningslinjer, klimapuljen, naboskabsprogrammet og garanti- og investeringsfonde var blevet drøftet.

Hvad angik landeprogrammeringen, syntes Bevillingskomiteen generelt, at retningslinjerne havde medført bedre programmering. Der blev lagt vægt på, at udfordringer beskrives åbent og ærligt, at programdokumenterne indeholder beskrivelser af tidligere erfaringer, realistiske resultater, har klare risikovurderinger, en tydelig interventionslogik, og at der lægges op til færre engagementer. Hvad angik landeprogrammering i skrøbelige stater, fandt Bevillingskomiteen, at der var behov for større fleksibilitet, og at man med fordel kunne arbejde med scenarieplanlægning.

Mht. Klimapuljen fik Bevillingskomiteen præsenteret det fulde overblik over baggrunden for puljen og drøftede de kriterier, der ligger til grund for udvælgelsen af konkrete aktiviteter, samt de politiske målsætninger, der ligger til grund for puljen. Bevillingskomiteen kom med en række anbefalinger mhp. at skærpe fokus i det videre arbejde. Bevillingskomiteen fik et nyttigt overblik over og drøftede garanti- og investeringsfonde, ligesom komiteen havde en strategisk drøftelse af naboskabsprogrammet. Endelig havde man haft en drøftelse af teknisk bistand i febr-

ar, hvor man havde drøftet erfaringer fra f.eks. Klimapuljen samt Danidas retningslinjer for teknisk bistand og behovet for en eventuel opdatering heraf.

Udviklingspolitisk Råd efterspurgte eventuelle referater fra de uformelle møder, idet de diskuterede emner også forekom relevante for medlemmerne af Rådet.

Udviklingspolitisk direktør oplyste, at der ikke blev udarbejdet formelle referater fra de uformelle drøftelser, men at ministeriet havde udarbejdet interne optegnelser mhp. at sikre en erfaringsopsamling fra drøftelserne. Disse optegnelser var ikke offentligt tilgængelige, men kunne eventuelt fordeles til medlemmerne af Udviklingspolitisk Råd til deres egen orientering.

Formanden takkede for redegørelsen og tog imod tilbuddet om, at de interne optegnelser fra Bevillingskomiteens uformelle drøftelser blev delt med rådets medlemmer.

### **Dagsordenspunkt 6: Drøftelse af emner til fremtidige møder**

Formanden indledte drøftelsen med at gentage ønsket om, at der på et kommende møde blev afsat tid til en erfaringsopsamling af arbejdet i Råder, gerne med deltagelse af handels- og udviklingsministeren. Denne drøftelse kunne med fordel sættes på dagsordenen inden sommerferien, gerne på mødet i april.

Rådets medlemmer foreslog følgende emner til fremtidige møder:

- Opfølgning på udrulning af civilsamfundsstrategien, eventuelt på baggrund af den kommende evaluering heraf
- ”Sikkerhedsgørelse” af udviklingsbistanden
- Aktiviteter i skrøbelige lande, eventuel en kombination af samtænkning, skrøbelighed og ”sikkerhedsgørelse”
- Den humanitære strategi, evt. status på en ny strategi
- Nedskæringer i udviklingsbistanden
- Opfølgning på SDG’erne, når de er endeligt vedtaget
- Drøftelse af multilateral vs. bilateral udviklingsbistand
- Opfølgning på eventuel klimaaf tale på COP21
- Erhvervsinstrumenter i et større perspektiv, evt. med inddragelse af hvad andre lande gør på dette område
- Ulighed, eventuelt med fokus på ulighed i de konkrete lande, hvor Danmark er involveret

### **Dagsordenspunkt 7: Eventuelt**

Ingen emner blev taget op.